Н.В.Ткачук

Духовні цінності як основа національно- патріотичного виховання

Наша Україна – молода держава, що перебуває на шляху радикальних політичних,соціальних та економічних перетворень, обравши шлях переходу від тоталітарних ідеологій до свободи й демократії, національного відродження, цивілізованої, соціально зорієнтованої економіки, побудови нового громадянського суспільства.

Суверенній Україні потрібні громадяни, які мають глибоко усвідомлену життєву позицію. Виховати таких особистостей можна за умови розвитку національно – патріотичної освіти, у якій система виховання та навчання ґрунтується на ідеях народної філософії, засадах української етнопедагогіки, народознавства, основах християнської релігії,наукової педагогічної думки, родинного виховання. У Національній доктрині розвитку освіти зазначено, що «національно – патріотичне виховання є одним із головних пріоритетів, складовою освіти. Його основна мета – виховання свідомого громадянина,патріота, набуття молоддю соціального досвіду, високої культури міжнаціональних взаємин, формування у молоді потреби та вміння жити в громадянському суспільстві, духовності та фізичної досконалості, моральної, трудової, екологічної культури»

Державі необхідно, щоб усі діти виросли національно свідомими громадянами. Суспільство зацікавлене в тому, щоб особистість розвивалася на моральній основі. А особистість, віддаючи свою любов Батьківщині, прагне досягти взаємності. У сучасних умовах патріотизм виявляється у любові до Батьківщини,готовності утвердити незалежність своєї молодої держави, піднесенні України до рівня високорозвинених держав світу. Актуальним є необхідність виховання гуманних почуттів: любові до людини,поваги і піклування про неї,доброти, співчуття, великодушності, щирості.

Провідне місце у розвитку теорії та практики національно – патріотичного виховання мають праці К.Ушинського. Він стверджував: «Якщо немає людини без самолюбства, так немає людини без любові до Батьківщини, і ця любов дає вихованню ключ від серця людини і могутню опору для боротьби з його поганими природними особливостями». Педагогічна спадщина В.Сухомлинського є також цінним джерелом у розвитку патріотичного виховання підростаючого покоління. Він стверджував, що «справжнє народження громадянина відбувається тоді, коли дитина почувається часткою народу і в ній , як сонячний промінь у краплі води, відображаються багатовікова історія цього народу, його велич і слава».

Сучасна українська школа перебуває в процесі інтенсивного розвитку, активізації науково педагогічних ініціацій. Школа має стати для учня та вчителя місцем духовного збагачення кожного з учасників навчально – виховного процесу, де формувалася б громадянська зрілість, особиста відповідальність за свій внесок у відродження України, в розбудову держави.

Молодший шкільний вік – це період позитивних змін і новоутворень. У цьому віці дитина відчуває радість пізнання, набуває вмінь працездатності, учиться любити близьких, берегти природу, набувати впевненості у своїх можливостях і вміннях. Соціальний досвід дитини на цьому етапі розвитку постійно зумовлює іі дії та вчинки. Тому національно – патріотичне виховання молодших школярів слід спрямувати на з’ясування, що таке сім’я, родина, місто, рідний край, рідне слово, Батьківщина… «Виховання починається із засвоєння дітьми духовних надбань рідного народу»,- зазначав В.Сухомлинський. Саме початкова школа системно і поетапно, починаючи з 1-го класу, формує громадсько активну особистість, справжнього патріота України. Під час навчально – виховного процесу молодші школярі ознайомлюються з історією українського народу, його багатовіковою боротьбою за свої права за незалежність, з багатонаціональною культурою, унікальними традиціями, звичаями та обрядами. Без опори на українські

народні звичаї виховати справжнього українця неможливо. Тому їх збереження, збагачення і дотримання має доленосне значення як для нації в цілому, так і для кожного українця.

У початкових класах важливого значення набувають такі інтерактивні засоби виховання, як народні обряди та звичаї, спрямовані на розвиток творчого потенціалу особистості, гуманізацію стосунків у колективі. Рідна мова, історія народу, його традиції, звичаї та обряди , різні види народного мистецтва й художня творчість, народні символи та народна символіка,- усе це є тим багажем, який допомагає зростанню національної свідомості молодших школярів. Молодші школярі ,через конкретність свого мислення, ще не можуть усвідомити, що таке патріотизм. Тому виховання патріотизму слід починати з виховання любові до близьких,з любові до будинку, в якому вона живе; саду, що росте біля будинку; річки, в якій вона купається. Любов до своєї сім'ї, свого житла, своєї школи, навколишньої природи, поступово розширюючись, перетворюється на любов до рідної країни, її історії,минулого і сучасного. Дитина дізнається, представником якого народу вона є; у якій країні живе; що в ній відбувається; як це пов'язано з нею самою та її сім'єю. Вона починає вивчати історію своєї країни,рідного краю, знайомиться з видатними людьми, які залишили слід в історії та культурі. Починає формуватися її громадянська позиція. Історія країни нерозривно пов'язана з історією та справжнім життям народу. Тому ми, педагоги, формуємо у дітей ставлення до свого народу, його мови, культури, традицій і звичаїв,залучаємо до духовних цінностей народу. Це відбувається у навчальній діяльності та в позакласній роботі. Найбільш характерними є такі форми діяльності, спрямовані на національно – патріотичне виховання школярів: рольові ігри, ігри -мандрівки, бесіди,усні журнали, колективні панно, ранки, свята, групові справи, виставки малюнків,козацькі забави,ведення літопису класного колективу…Найбільш вдалими і цікавими формами роботи зі своїми вихованцями в цьому напрямку я обрала родинні свята: «Бабусина скриня», «Вчуся у тата, вчуся у мами», «Мій родовід», «Веселі вареники», «Коса - дівоча краса», «Віночок українських

пісень». Вони допомагають згуртувати класну родину, дізнатися разом з батьками про родовід своєї родини, зазирнути у минуле і виявити для себе щось нове і цінне , що належить до культурної спадщини їх родоводу; проводжу разом зі своїми вихованцями дослідження з історії розвитку рідного краю «Історія виникнення мого селища», «Звідки у вулиці така назва?», «Історичні постаті рідного краю», «Народні ремесла рідного селища», «Герої Широківщини». Я маю можливість у своїй роботі не тільки збагатити учнів новими знаннями, але й сформувати активну життєву позицію, виховати справжнього громадянина - патріота України.

Патріот – це не той, хто вміє виголошувати пишні фрази, а той хто своєю щоденною працею множить багатства рідної землі, прикрашає, перебудовує свою Батьківщину. Тому кожен з нас мусить дбати не про те, на кого рівнятися і до якої культури долучатися, а насамперед, про свою єдину країну,про порозуміння й злагоду на всіх її землях.

Список використаних джерел

1. Виховуємо на традиціях/ Я.Д.Ласкавцева.-Х.:Вид.група «Основа», 2016.-125[3]с.-(Б-ка журн. «Початкове навчання та виховання»;.1(145)).

2.Національно – патріотичне виховання молодших школярів.- Депетист О.В.,-Х.: Вид. група «Основа», 2011.-128с.-(Б-ка журн. «Початкове навчання та виховання»; Вип.6(90)).

3.Формування громадянської та національної самосвідомості особистості в полі етнічному освітньому середовищі.- Мельниченко І.М.